

Розвитку методичної творчості майбутніх учителів природничих наук сприяє створення методичного портфоліо, в якому здобувачі збирають різноманітні методичні матеріали: копії публікацій методичного змісту, конспекти уроків провідних учителів-практиків, власні розробки уроків та позакласних заходів, авторський дидактичний матеріал тощо.

Проте найбільше можливостей для розвитку методичної творчості здобувачів має педагогічна практика безпосередньо на робочому місці учителя.

Отже, методична підготовка майбутніх учителів природничих наук передбачає опанування теоретичного матеріалу на лекціях, розвиток практичних умінь на практичних і лабораторних заняттях, а також під час педагогічної практики. Крім того, необхідне створення спеціальних умов для цілеспрямованого розвитку методичної творчості майбутніх педагогів, вироблення в них індивідуального методичного стилю, що сприятиме якісній підготовці вчителів Нової української школи.

Перспективи подальших наукових пошуків убачаємо в дослідженні рівнів методичної творчості майбутніх учителів природничих наук та визначенні ефективних форм і методів розвитку методичної творчості в освітньому процесі закладів вищої освіти. Вважаємо доцільним розробити навчальний посібник для здобувачів вищої освіти «Творчі завдання з методики навчання природничих наук».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Куцевол О. М. Методична творчість учителя літератури та його професійно-креативні якості. *Особистісно-професійний розвиток майбутнього вчителя*: монографія / О. В. Акімова, В. М. Галузяк [та ін.]. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТЛ», 2014. С. 197–223.

БІБЛІЙНИЙ БОТАНІЧНИЙ САД ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА – ОСЕРЕДОК ДУХОВНО-МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН

Барна Микола Миколайович

доктор біологічних наук, професор кафедри ботаніки та зоології, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Барна Любов Степанівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної біології та методики навчання природничих дисциплін, Тернопільський національний педагогічний університет імені

Володимира Гнатюка

barna@chem-bio.com.ua

Яворська Вікторія Миколаївна

магістрантка хіміко-біологічного факультету, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Воєнний стан, в якому живе наша держава, сприяв активному зростанню патріотизму, національної самосвідомості українців. В цей складний час проявляються кращі якості наших людей: мужність, витривалість, здатність до самопожертви, милосердя, висока духовність, здатність до співпереживання тощо. В таких умовах актуалізується проблема відродження духовності молоді, усвідомленні нею своєї національної належності. Заклади освіти повинні забезпечити наповнення всіх ланок освітнього процесу змістом християнської моралі та національної духовності, який би допомагав формувати свідомих українців, виховувати у них християнські, моральні чесноти.

Досвід багатьох країн світу доводить, що запорукою успішного розвитку та процвітання будь-якої нації є її здорова духовна сфера. Бездуховність призводить до зневіри, аморальності, злочинності, жорстокості, підступності тощо [3].

Важливу роль у формуванні духовності молоді відіграє виховання на засадах християнської моралі. Одним із способів реалізації цієї проблеми є створення в Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка біблійного ботанічного саду.

Ідея створення біблійного саду в Україні належить чернівецьким ученим: С. Руденко, О. Івасюк, С. Костишину, протоієру М. Щербаню, котрі у 2010 р. опублікували повноколірну монографію [4]. До 2011 року біблійні сади в Україні були відсутні. 4 квітня 2011 року у містечку Пречистої Діви Марії Маріамполі на Івано-Франківщині був закладений перший в Україні біблійний сад. Зважаючи на те, що на території вищих закладів освіти України біблійні сади були відсутні, ми висунули ідею створення такого саду на базі існуючого дендрарію ТНПУ ім. В. Гнатюка, яку розкрили в монографії [1].

Розробниками проекту біблійного ботанічного саду ТНПУ ім. В. Гнатюка стали доцент кафедри образотворчого мистецтва та методики їх викладання, заслужений архітектор України Михайло Нетриб'як та студент ТНПУ спеціальності «дизайн» Максим Твердий, співавторами пам'ятника Біблії – мармурової розгорнутої книги «Біблія–Biblija» стали заслужений художник України Роман Вільгушинський та його талановиті студенти ТНПУ Павло Гаврась та Андрій Окаринський.

У 2019 році зусиллями всього колективу університету вперше в Україні був закладений біблійний ботанічний сад площею 1,6 га на території дендрарію ТНПУ ім. В. Гнатюка. З того часу біблійний ботанічний сад збагатився двома скульптурами Ісуса Христа та Матері Божої, створеними студентами Інституту мистецтв ТНПУ імені Володимира Гнатюка.

Особлива увага була приділена посадці дерев, кущів, ліан і трав'янистих рослин. Після завершення посадки всіх рослин в біблійному ботанічному саду зростатимуть наступні види дерев, кущів і ліан: *Acer pseudoplatanus* L., *Amygdalus communis* L., *Carpinus betulus* L., *Castanea sativa* Mill., *Fagus sylvatica* L., *Fraxinus excelsior* L., *Salix alba* L., *Vitis vinifera* L., *Juglans regia* L., *Juniperus*

communis L., *Quercus ilex* L., *Quercus robur* L., *Malus baccata* (L.) Borkh., *Morus nigra* L., *Myrtus communis* L., *Platanus orientalis* L., *Populus alba* L., *Prunus spinosa* L., *Rosa damascena* Mill., *Tamarix mannifera* Ehrbg. Flagey, *Taxus baccata* L., а також види трав'янистих рослин: *Acorus calamus* L., *Agrostemma githago* L., *Aloe arborescens* Mill., *Artemisia absinthium* L., *Campanula medium* L., *Carduus crispus* L., *Cirsium arvense* (L.) Scop., *Cirsium oleraceum* (L.) Scop., *Cirsium vulgare* (Savi) Ten., *Dictamnus gymnostylis* Stev., *Faba bona* Medik, *Lilium candidum* L., *Mentha spicata* L., *Phragmites australis* (Cav.) Trin. ex Steud, *Sinapis dissecta* Lag., *Urtica urens* L., *Vicia sativa* L., та ін. [2].

Поряд з кожною посадженою рослиною вмонтовані таблички з надписами назви рослин українською й латинською мовами, назву рослини у Біблії, а під цими назвами наведені притчі із книг пророків, книг Мойсеєва, послань св. Апостолів, Євангелії від св. Івана, Матвія, Марка та ін. книг.

Поряд з висаджуванням рослин, які згадуються у Святому Письмі, біблійний ботанічний сад поповнюється рослинами, занесеними до Червоної книги України. Рослинний світ (2009), красивоквітучих та декоративно-листяних дерев, кущів, ліан: *Actinidia arguta* (Sieb. et Zucc.) Planch. ex Mig., *Berberis thunbergii* DC., *Betula klokovii* Zaverucha, *Buxus sempervirens* L., *Catalpa bignonioides* Walt., *Catalpa speciosa* (Warder ex Barney) Warder ex Engelm., *Circidiphyllum japonicum* Sieb. et Zucc., *Chaenomeles japonica* Lindl., *Cotinus coggygria* Scop., *Hedera helix* L., *Liriodendron tulipifera* L., *Magnolia kobus* DC.; *Prunus serrulata* – вишня японська, сакура; *Sorbus torminalis* (L.) Grantz, *Rhus typhina* L., *Spiraea media* Schmidt і трав'янистих рослин: *Agrostemma githago* L., *Anethum graveolens* L., *Campanula medium* L., *Carduus crispus* L., *Carum carvi* L., *Lilium candidum* L., *Mentha spicata* *Urtica urens*.

Біблійний ботанічний сад створює широкі можливості для підготовки майбутніх вчителів природничих дисциплін та фахівців мистецьких спеціальностей. Планування та облаштування території біблійного ботанічного саду дає можливість реалізації творчих задумів майбутніх фахівців із спеціальності «ландшафтний дизайн». Студенти спеціальності «біологія та здоров'я людини», які вивчають біологічні та декоративні властивості рослин, мають можливість набути навичок висаджування рослин та догляду за ними. В перспективі планується підготовка екскурсиводів з числа студентів університету, які будуть проводити екскурсії по біблійному ботанічному саду для учнів закладів загальної середньої освіти, студентів та широких верств населення.

На нашу думку, реалізація цього задуму, сприятиме поширенню теологічних знань, духовно-моральному вихованню учнівської, студентської молоді та мешканців і гостей міста Тернополя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барна М. М., Барна Л. С. Дендрарій Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка та перспективи створення біблійного ботанічного саду: монографія. Тернопіль : ТОВ «Терно-граф», 2017. 320 с.: іл.
2. Барна М. М., Барна Л. С. Перспективи створення біблійного ботанічного саду Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. *Всеукраїнська науково-практична конференція «Тернопільські біологічні читання — Ternopil Bioscience — 2018», присвячена 20-річчю заснування Голицького біостанціону Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка.* Тернопіль, 19-21 квіт. 2018 р. Тернопіль. 2018. С. 14–17.
3. Минів Р.М., Огірко О.В., Духовно-моральне виховання студентської молоді. *Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С.З. Гжицького.* Том 13 № 3(49), 2011. С. 230-236.
4. Рослини Святого Письма та перспективи створення біблійного саду / Світлана Руденко, Оксана Івасюк, Степан Костишин, протоієрей Микола Щербань. Чернівці : Букрек, 2010. 420 с.: іл.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ В УМОВАХ ДУАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Міщук Наталія Йосипівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної біології та методики навчання природничих дисциплін, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
mishchuk@chem-bio.com.ua

Степанюк Алла Василівна

доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної біології та методики навчання природничих дисциплін, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
alstep04@gmail.com

Дробик Надія Михайлівна

доктор біологічних наук, професор, декан хіміко-біологічного факультету, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
drobyk.n@gmail.com

У зв'язку з входженням України до Європейського освітнього простору, основною метою професійної освіти залишається підготовка кваліфікованого фахівця відповідного рівня й профілю, який є конкурентоспроможним на вітчизняному та світовому ринках праці, вільно володіє своєю професією, здатний до ефективної роботи зі спеціальності, готовий до постійного професійного саморозвитку і самовдосконалення, формування власної кар'єри, є відповідальним за результати своєї професійної діяльності, володіє соціальною й професійною мобільністю.

Згідно зі ст.17 Закону України «Про освіту»: «Метою вищої освіти є здобуття особою високого рівня наукових та/або творчих мистецьких,